

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (tretia komora)

z 21. marca 2019*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Verejné obstarávanie – Smernica 2014/24/EÚ – Článok 10 písm. h) – Osobitné vylúčenia zákaziek v oblasti poskytovania služieb – Služby civilnej obrany, civilnej ochrany a prevencie nebezpečenstva – Neziskové organizácie alebo združenia – Služby prepravy pacientov sanitnými vozidlami – Kvalifikovaná preprava sanitným vozidlom“

Vo veci C-465/17,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Oberlandesgericht Düsseldorf (Vyšší krajský súd Düsseldorf, Nemecko) z 12. júna 2017 a doručený Súdnemu dvoru 2. augusta 2017, ktorý súvisí s konaním:

Falck Rettungsdienste GmbH,

Falck A/S

proti

Stadt Solingen,

za účasti:

Arbeiter-Samariter-Bund Regionalverband Bergisch Land eV,

Malteser Hilfsdienst eV,

Deutsches Rotes Kreuz, Kreisverband Solingen,

SÚDNY DVOR (tretia komora),

v zložení: predseda štvrtej komory M. Vilaras, vykonávajúci funkciu predsedu tretej komory, sudcovia J. Malenovský, L. Bay Larsen, M. Safjan a D. Šváby (spravodajca),

generálny advokát: M. Campos Sánchez-Bordona,

tajomník: K. Malacek, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 5. septembra 2018,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– Falck Rettungsdienste GmbH a Falck A/S, v zastúpení: P. Friton a H.-J. Prieß, Rechtsanwälte,

* Jazyk konania: nemčina.

- Stadt Solingen, v zastúpení: H. Glahs, Rechtsanwältin, ako aj M. Kottmann a M. Rafii, Rechtsanwälte,
- Arbeiter-Samariter-Bund Regionalverband Bergisch Land eV, v zastúpení: J.-V. Schmitz a N. Lenger, Rechtsanwälte, ako aj J. Wollmann, Rechtsanwältin,
- Malteser Hilfsdienst eV, v zastúpení: W. Schmitz-Rode, Rechtsanwalt,
- Deutsches Rotes Kreuz, Kreisverband Solingen, v zastúpení: R.M. Kieselmann a M. Pajunk, Rechtsanwälte,
- nemecká vláda, v zastúpení: T. Henze a J. Möller, splnomocnení zástupcovia,
- rumunská vláda, v zastúpení: C.-R. Canțăr, R.H. Radu, R. I. Hațieganu a C.-M. Florescu, splnomocnení zástupcovia,
- nórska vláda, v zastúpení: M. R. Norum a K. B. Moen, splnomocnení zástupcovia,
- Európska komisia, v zastúpení: A. C. Becker a P. Ondrůšek, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 14. novembra 2018,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 10 písm. h) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/24/EÚ z 26. februára 2014 o verejnom obstarávaní a o zrušení smernice 2004/18/ES (Ú. v. EÚ L 94, 2014, s. 65).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi spoločnosťami Falck Rettungsdienste GmbH a Falck A/S na jednej strane a Stadt Solingen (mesto Solingen, Nemecko) vo veci priameho zadania zákazky na „Záchranne služby v meste Solingen – projekt č. V16737/128“, skupiny 1 a 2 (ďalej len „sporná zákazka“), bez predchádzajúceho uverejnenia oznámenia o vyhlásení verejného obstarávania v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

Právny rámec

Smernica 2014/24

- 3 Odôvodnenia 28, 117 a 118 smernice 2014/24 stanovujú:
„(28) Táto smernica by sa nemala uplatňovať na niektoré pohotovostné služby, ak ich poskytujú neziskové organizácie alebo združenia, keďže by bolo ťažké zachovať osobitnú povahu týchto organizácií, ak by poskytovatelia služieb museli byť vybraní v súlade s postupmi stanovenými v tejto smernici. Toto vylúčenie by však nemalo presahovať prísne nevyhnutné hranice. Malo by sa preto výslovne stanoviť, že služby prepravy pacientov sanitárnymi vozidlami by sa nemali vylúčiť. V tejto súvislosti je ďalej nevyhnutné spresniť, že CPV skupina [*Common Procurement Vocabulary* (spoločný slovník verejného obstarávania)] 601 „Služby cestnej dopravy“ nezahŕňa služby sanitárnych vozidiel uvedené v CPV triede 8514. Malo by sa preto spresniť, že na služby, na ktoré sa vzťahuje kód CPV 85143000-3 a ktoré pozostávajú výlučne zo služieb prepravy pacientov sanitárnymi vozidlami, by sa mal vzťahovať osobitný režim stanovený pre sociálne

a iné osobitné služby (ďalej len „zjednodušený režim“). Následne na zmiešané zákazky na poskytovanie služieb sanitárnych vozidiel by sa mal všeobecne tiež vzťahovať zjednodušený režim, ak je hodnota služieb prepravy pacientov sanitárnymi vozidlami väčšia ako hodnota iných služieb sanitárnych vozidiel.

...

(117) Skúsenosti ukázali, že rad ďalších služieb, ako sú napríklad záchranné služby, požiarnické služby a väzenské služby obvykle predstavujú určitý cezhraničný záujem len od okamihu, v ktorom dosiahnu dostatočný kritický objem prostredníctvom relatívne vysokej hodnoty. Pokiaľ nie sú vylúčené z pôsobnosti tejto smernice, mali by sa zahrnúť do zjednodušeného režimu. Iné kategórie služieb, ako sú napríklad vládne služby alebo poskytovanie komunálnych služieb, pokiaľ sa ich poskytovanie skutočne zakladá na zmluvách, by obvykle pravdepodobne predstavovali cezhraničný záujem len od finančného limitu 750 000 [eur], a v dôsledku toho by len vtedy mali podliehať zjednodušenému režimu.

(118) S cieľom zabezpečiť kontinuitu verejných služieb by sa v tejto smernici malo umožniť, aby účasť na postupoch obstarávania týkajúcich sa určitých služieb v oblasti zdravotníctva, sociálnych a kultúrnych služieb mohla byť vyhradená pre organizácie, ktoré sú založené na zamestnaneckom vlastníctve alebo aktívnej účasti zamestnancov na ich riadení, a pre existujúce organizácie, ako sú družstvá, s cieľom zúčastniť sa na poskytovaní týchto služieb koncovým užívateľom. Rozsah pôsobnosti tohto ustanovenia sa obmedzuje na určité zdravotnícke, sociálne a súvisiace služby, určité služby v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy, knižníckej, archívnej, múzejnej a iné kultúrne služby, športové služby a služby pre domácnosti, pričom sa nemá vzťahovať na akékoľvek z vylúčení inak ustanovených v tejto smernici. Na tieto služby by sa mal vzťahovať len zjednodušený režim.“

4 Článok 10 tejto smernice, nazvaný „Osobitné vylúčenia zákaziek v oblasti poskytovania služieb“, vo svojom písmene h) stanovuje:

„Táto smernica sa neuplatňuje na verejné zákazky na poskytnutie služieb, ktorých predmetom je/sú:

...

h) služby civilnej obrany, civilnej ochrany a prevencie nebezpečenstva, ktoré poskytujú neziskové organizácie alebo združenia a na ktoré sa vzťahujú kódy CPV: 75250000-3 [hasičské a záchranné služby], 75251000-0 [hasičské služby], 75251100-1 [služby v oblasti protipožiarnej ochrany], 75251110-4 [služby v oblasti prevencie proti požiarom], 75251120-7 [služby v oblasti boja proti lesným požiarom], 75252000-7 [záchranné služby], 75222000-8 [služby civilnej ochrany], 98113100-9 [služby v oblasti jadrovej bezpečnosti] a 85143000-3 [služby sanitárnych vozidiel] s výnimkou služieb prepravy pacientov sanitárnymi vozidlami;

...“

5 Kapitola I uvedenej smernice týkajúca sa „sociálnych a iných osobitných služieb“, ktorá sa nachádza v hlave III, nazvanej „Osobitné režimy obstarávania“, obsahuje články 74 až 77.

6 Podľa článku 77 smernice 2014/24, nazvaného „Vyhradené zákazky na určité služby“:

„1. Členské štáty môžu stanoviť, že verejní obstarávatelia môžu vyhraďiť právo na účasť v postupoch zadávania verejných zákaziek organizácii výlučne na tie zdravotné, sociálne a kultúrne služby uvedené v článku 74, na ktoré sa vzťahujú kódy CPV 75121000-0, 75122000-7, 75123000-4, 79622000-0, 79624000-4, 79625000-1, 80110000-8, 80300000-7, 80420000-4, 80430000-7, 80511000-9, 80520000-5, 80590000-6, od 85000000-9 po 85323000-9, 92500000-6, 92600000-7, 98133000-4, 98133110-8.

2. Organizácia uvedená v odseku 1 musí spĺňať všetky tieto podmienky:

- a) jej cieľom je úsilie o vykonávanie verejnej služby spojenej s poskytovaním služieb uvedených v odseku 1;
- b) zisky sú reinvestované so zreteľom na dosahovanie cieľa organizácie. Ak sa zisky rozdeľujú alebo prerozdeľujú, malo by sa pritom vychádzať z aspektov účasti;
- c) štruktúry manažmentu alebo vlastníctva organizácie, ktorá plní zákazku, sú založené na zásadách vlastníctva zamestnancami alebo účasti, alebo si vyžadujú aktívnu účasť zamestnancov, používateľov či zainteresovaných strán, a
- d) nemalo by dôjsť k tomu, aby v priebehu uplynulých troch rokov daný verejný obstarávateľ zadal organizácii zákazku na príslušné služby podľa tohto článku.

...“

Nemecké právo

- 7 § 107 ods. 1 bod 4 Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen (zákon proti obmedzovaniu hospodárskej súťaže) z 26. júna 2013 (BGBl. I, s. 1750) v znení uplatniteľnom na spor vo veci samej (ďalej len „GWB“) stanovuje:

„Všeobecné výnimky

„1. Táto [štvrtá] časť sa neuplatňuje na verejné obstarávanie ani na udeľovanie koncesií:

...

- (4) týkajúce sa služieb civilnej obrany, civilnej ochrany a prevencie nebezpečenstva, ktoré poskytujú neziskové organizácie alebo združenia a na ktoré sa vzťahujú kódy CPV 75250000-3, 75251000-0, 75251100-1, 75251110-4, 75251120-7, 75252000-7, 75222000-8, 98113100-9 a 85143000-3 s výnimkou služieb prepravy pacientov sanitnými vozidlami. Neziskové organizácie alebo združenia v zmysle tohto bodu sú predovšetkým charitatívne organizácie, ktoré sú podľa spolkového alebo krajinského práva uznané ako organizácie civilnej ochrany a civilnej obrany.“

- 8 V súlade s § 2 ods. 1 Gesetz über den Rettungsdienst sowie die Notfallrettung und den Krankentransport durch Unternehmer (Rettungsgesetz NRW – RettG NRW) (zákon spolkovej krajiny Severné Porýnie-Vestfálsko o záchranej a pohotovostnej záchranej službe a o preprave pacientov vykonávanej podnikateľmi) z 24. novembra 1992 záchranná služba zahŕňa pohotovostnú záchrannú službu, prepravu sanitnými vozidlami a starostlivosť o väčší počet zranených alebo chorých pri katastrofách mimoriadne veľkého rozsahu. Podľa § 2 ods. 2 prvej vety tohto zákona je úlohou pohotovostnej záchranej služby vykonať u akútnych pacientov život zachraňujúce úkony na mieste nehody, zabezpečiť, že budú schopní prepravy, a s cieľom zachovať túto spôsobilosť a predísť ďalším poškodeniam prepraviť ich vo vozidle záchranej služby alebo v sanitke do nemocnice, ktorá dokáže zabezpečiť ďalšiu starostlivosť. Podľa § 2 ods. 3 uvedeného zákona je úlohou prepravy sanitným vozidlom poskytnúť chorým, zraneným, či iným osobám, ktoré potrebujú pomoc a nevzťahuje sa na ne § 2 ods. 2 toho istého zákona, odbornú pomoc a prepraviť ich pod dohľadom kvalifikovaného personálu, napr. v sanitnom vozidle.

- 9 § 26 ods. 1 druhá veta Zivilschutz- und Katastrophenhilfegesetz (zákon o civilnej ochrane a pomoci v prípade katastrof) z 25. marca 1997 (BGBl. I, s. 726) v znení uplatniteľnom na spor vo veci samej (ďalej len „zákon o civilnej ochrane“) stanovuje, že na spoluprácu pri plnení úloh podľa tohto zákona

sú vhodné predovšetkým Arbeiter-Samariter-Bund (Samaritánsky zväz pracujúcich), Deutsche Lebensrettungsgesellschaft (Nemecká záchranná spoločnosť), Deutsches Rotes Kreuz (Nemecký Červený kríž), Johanniter-Unfall Hilfe (Johanitská pomoc pri nehodách) a Malteser-Hilfsdienst (Maltézska pomoc).

- 10 § 18 ods. 1 prvá veta a § 18 ods. 2 Gesetz über den Brandschutz, die Hilfeleistung und den Katastrophenschutz (zákon o požiarnej ochrane, poskytovaní pomoci a civilnej ochrane) zo 17. decembra 2015 (ďalej len „zákon o požiarnej ochrane“) znie:

„1. Súkromné charitatívne organizácie zabezpečujú pomoc pri nehodách, krízových situáciách, zásahoch veľkého rozsahu a katastrofách, keď svoju ochotu spolupracovať vyjadrili voči najvyššiemu orgánu dohľadu a tento konštatoval všeobecnú spôsobilosť poskytnúť súčinnosť a potrebu spolupráce (uznané charitatívne organizácie). ...

2. Organizácie uvedené v § 26 ods. 1 druhej vete [zákona o civilnej ochrane] nepotrebujú vyhlásenie o súčinnosti ani konštatovanie o všeobecnej spôsobilosti.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 11 Mesto Solingen sa v marci 2016 rozhodlo obnoviť verejnú zákazku na záchranné služby na obdobie piatich rokov. Projekt zákazky sa týkal najmä používania komunálnych vozidiel záchranej služby jednak na zásahy v urgentných situáciách s hlavnou úlohou spočívajúcou v starostlivosti o akútne pacientov, ktorú poskytuje záchranár s pomocou sanitára, jednak na prepravu pacientov s hlavnou úlohou spočívajúcou v starostlivosti o pacientov, ktorú poskytuje sanitár spolu s pomocným sanitárom.
- 12 Mesto Solingen neuverejnilo oznámenie o vyhlásení verejného obstarávania v *Úradnom vestníku Európskej únie*. Naopak 11. mája 2016 vyzvalo štyri charitatívne organizácie, z ktorých tri sú vedľajší účastníci konania pred vnútroštátnym súdom, aby predložili ponuky.
- 13 Po prijatí ponúk bola organizáciám Arbeiter-Samariter-Bund Regionalverband Bergisch Land eV a Malteser Hilfsdienst eV zadaná jedna z dvoch skupín, na ktoré bola sporná zákazka rozdelená.
- 14 Falck Rettungsdienste, ktorá poskytuje záchranné a zdravotnícke služby, ako aj skupina Falck A/S, do ktorej patrí Falck Rettungsdienste (ďalej spoločne len „Falck a i.“), vytykajú mestu Solingen, že zadalo spornú zákazku bez predchádzajúceho uverejnenia oznámenia o vyhlásení verejného obstarávania v *Úradnom vestníku Európskej únie*. Falck a i. sa preto obrátili na Vergabekammer Rheinland (Komora pre verejné obstarávanie Porýnia, Nemecko) s návrhom na to, aby bolo konštatované, že zadáním zákazky boli *de facto* porušené ich práva a že mesto Solingen je v prípade, že pretrváva jeho zámer zadať spornú zákazku, povinné zadať túto zákazku na základe verejného obstarávania, ktoré je v súlade s právom Únie.
- 15 Rozhodnutím z 19. augusta 2016 táto komora zamietla uvedený návrh ako neprípustný.
- 16 Falck a i. podali proti rozhodnutiu Komory pre verejné obstarávanie Porýnia opravný prostriedok na Oberlandesgericht Düsseldorf (Vyšší krajský súd Düsseldorf, Nemecko). Tejto komore vytykajú, že § 107 ods. 1 bodu 4 prvú vetu GWB, ktorého znenie sa zhoduje vo všetkých bodoch s článkom 10 písm. h) smernice 2014/24, nevyložila spôsobom, ktorý je v súlade s touto smernicou.
- 17 V konaní pred Oberlandesgericht Düsseldorf (Vyšší krajský súd Düsseldorf) Falck a i. tvrdia, že záchranné služby, o ktoré ide vo veci samej, nie sú službami prevencie nebezpečenstva. Pojem „prevencia nebezpečenstva“ odkazuje výlučne na prevenciu nebezpečenstva spojeného s masovými zhromaždeniami v extrémnych situáciách, takže nemá vlastný význam a nevzťahuje sa na prevenciu

nebezpečenstva pre život a zdravie osôb ako jednotlivcov. Z toho vyplýva, že na kvalifikovanú prepravu sanitným vozidlom, ktorá okrem služby prepravy zahŕňa starostlivosť, ktorú poskytuje sanitár spolu s pomocným sanitárom (ďalej len „kvalifikovaná preprava sanitným vozidlom“), sa neuplatní vylúčenie stanovené v článku 10 písm. h) smernice 2014/24, pretože táto preprava predstavuje iba službu prepravy pacientov sanitnými vozidlami.

- 18 Okrem toho vnútroštátny zákonodarca nemohol rozhodnúť, že traja vedľajší účastníci konania pred vnútroštátnym súdom sú neziskové organizácie alebo združenia z jediného dôvodu, že sú vnútroštátnym právom uznané za charitatívne organizácie v súlade s § 107 ods. 1 bodom 4 druhou vetou GWB. Podmienky, ktoré právo Únie stanovuje na to, aby bol subjekt kvalifikovaný ako „nezisková organizácia“, sú prísnejšie z hľadiska rozsudkov z 11. decembra 2014, Azienda sanitaria locale n. 5 „Spezzino“ a i. (C-113/13, EU:C:2014:2440), ako aj z 28. januára 2016, CASTA a i. (C-50/14, EU:C:2016:56), alebo prinajmenšom z hľadiska článku 77 ods. 1 smernice 2014/24.
- 19 Vnútroštátny sú sa domnieva, že opravnému prostriedku, ktorý podali Falck a i., by bolo možné vyhovieť, ak by aspoň jedna z podmienok zakladajúcich vylúčenie stanovené v § 107 ods. 1 bode 4 GWB nebola splnená. V dôsledku toho treba určiť po prvé, či sa sporná zákazka týka služieb prevencie nebezpečenstva, po druhé od ktorého okamihu sa podmienky vyžadované na získanie postavenia neziskovej organizácie alebo združenia považujú za splnené a po tretie aká je povaha služieb, na ktoré sa vzťahuje výraz „služby prepravy pacientov sanitnými vozidlami“ použitý v tomto ustanovení.
- 20 Podľa vnútroštátneho súdu, zatiaľ čo civilná obrana sa týka nepredvídateľných veľkých katastrof v čase mieru, v prípade civilnej ochrany ide o ochranu civilného obyvateľstva v čase vojny. Pojem „služby prevencie nebezpečenstva“ by však mohol zahŕňať služby prevencie nebezpečenstva pre zdravie a život osôb ako jednotlivcov, pokiaľ sú tieto služby mobilizované proti okamžitej hrozbe súvisiacej s takými bežnými rizikami, akými sú požiar, choroby alebo nehody. Tento výklad pojmu „prevencia nebezpečenstva“ platí o to viac, že reštriktívne chápanie, ktoré zastávajú Falck a i., tomuto pojmu neposkytuje vlastný normatívny obsah, pretože by sa niekedy zamieňal s pojmom „civilná obrana“ a inokedy s pojmom „civilná ochrana“.
- 21 Okrem toho cieľom vylúčenia stanoveného v článku 10 písm. h) smernice 2014/24, tak ako bol objasnený v prvej vete odôvodnenia 28 tejto smernice, je umožniť, aby neziskové organizácie mohli pokračovať v činnosti v oblasti pohotovostných služieb pre blaho občanov bez toho, aby čelili riziku, že budú vylúčené zo zákazky z dôvodu príliš veľkej konkurencie zo strany podnikov s komerčným účelom. Keďže však neziskové organizácie alebo združenia pôsobia hlavne v oblasti každodenných záchranných služieb v prospech jednotlivcov, toto vylúčenie by nedosiahlo svoj účel, ak by sa uplatňovalo iba na služby prevencie väčších katastrof.
- 22 Vnútroštátny súd sa tiež pýta, či je pravidlo, ktoré je stanovené v § 107 ods. 1 bode 4 druhej vete GWB, zlučiteľné s pojmom neziskové organizácie alebo združenia, ktorý sa nachádza v článku 10 písm. h) smernice 2014/24, keďže zákonné uznanie postavenia organizácie civilnej ochrany a civilnej obrany zo strany vnútroštátneho práva by nevyhnutne nezáležalo od toho, či ide o neziskovú organizáciu.
- 23 V tejto súvislosti vnútroštátny súd vyjadruje pochybnosti v súvislosti s argumentáciou, ktorú uviedli Falck a i., podľa ktorej musí nezisková organizácia spĺňať ďalšie podmienky vyplývajúce z článku 77 ods. 2 smernice 2014/24, alebo dokonca aj z rozsudkov z 11. decembra 2014, Azienda sanitaria locale n. 5 „Spezzino“ a i. (C-113/13, EU:C:2014:2440), ako aj z 28. januára 2016, CASTA a i. (C-50/14, EU:C:2016:56).
- 24 Vnútroštátny súd tiež uvádza, že na služby prevencie nebezpečenstva, na ktoré sa vzťahuje kód CPV 85143000-3 (služby sanitných vozidiel), sa uplatňuje vylúčenie stanovené v článku 10 písm. h) smernice 2014/24 (ďalej len „výnimka“) s výnimkou „služieb prepravy pacientov sanitnými vozidlami“ (ďalej len

„vyňatie z výnimky“). V tejto súvislosti vyvstáva otázka, či toto vyňatie z výnimky označuje výlučne prepravu pacienta sanitným vozidlom bez lekárskej starostlivosti alebo zahŕňa aj kvalifikovanú prepravu sanitným vozidlom, pri ktorej sa pacientovi poskytuje lekárska starostlivosť.

25 V tomto kontexte Oberlandesgericht Düsseldorf (Vyšší krajský súd Düsseldorf) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

- „1. Ide v prípade starostlivosti o akútnych pacientov vo vozidle záchranej služby, ktorú zabezpečuje záchranár asistent/záchranár sanitár, a v prípade starostlivosti o pacientov vo vozidle na prepravu pacientov, ktorú poskytuje záchranár sanitár/záchranár pomocník, o „služby civilnej obrany, civilnej ochrany a prevencie nebezpečenstva“ v zmysle článku 10 písm. h) smernice [2014/24], na ktoré sa vzťahujú kódy CPV 75252000-7 (záchranné služby) a 85143000-3 (služby sanitných vozidiel)?
2. Možno článok 10 písm. h) smernice [2014/24] chápať v tom zmysle, že „neziskové organizácie alebo združenia“ sú predovšetkým také charitatívne organizácie, ktoré sú podľa vnútroštátneho práva uznané ako organizácie civilnej obrany a civilnej ochrany?
3. Ide v prípade „neziskových organizácií alebo združení“ v zmysle článku 10 písm. h) smernice [2014/24] o také organizácie, ktorých cieľ spočíva v plnení úloh vo verejnom záujme, pričom pôsobia na neziskovom princípe a prípadný zisk reinvestujú, aby sa dosiahol cieľ organizácie?
4. Predstavuje preprava pacienta v sanitnom vozidle so starostlivosťou záchranára sanitára/záchranára pomocníka (tzv. „kvalifikovaná preprava sanitným vozidlom“) „službu prepravy pacientov sanitnými vozidlami“ v zmysle článku 10 písm. h) smernice 2014/24/EÚ, na ktorú sa nevzťahuje výnimka z pôsobnosti a pre ktorú platí smernica 2014/24?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej a štvrtej prejudiciálnej otázke

- 26 Na úvod treba podobne ako vnútroštátny súd zdôrazniť, že starostlivosť o akútnych pacientov vo vozidle záchranej služby, ktorú poskytuje záchranár asistent/záchranár sanitár, a kvalifikovaná preprava sanitným vozidlom nepredstavujú ani „služby civilnej obrany“, ani „služby civilnej ochrany“.
- 27 V dôsledku toho treba usúdiť, že svojou prvou a štvrtou otázkou, ktoré je potrebné preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa článok 10 písm. h) smernice 2014/24 má vykladať v tom zmysle, že jednak starostlivosť o akútnych pacientov vo vozidle záchranej služby, ktorú poskytuje záchranár asistent/záchranár sanitár, a jednak kvalifikovaná preprava sanitným vozidlom spadajú pod pojem „služby prevencie nebezpečenstva“ a jednotlivo pod kódy CPV 75252000-7 (záchranné služby) a 85143000-3 (služby sanitných vozidiel), a preto sú vylúčené z pôsobnosti tejto smernice, alebo či tieto služby predstavujú „služby prepravy pacientov sanitnými vozidlami“, na ktoré sa z tohto dôvodu uplatňuje osobitný režim stanovený pre sociálne a iné osobitné služby.
- 28 Je potrebné zdôrazniť, že smernica 2014/24 nedefinuje pojem „prevencia nebezpečenstva“ a že v súlade s ustálenou judikatúrou z požiadavky jednotného uplatňovania práva Únie, ako aj zo zásady rovnosti vyplýva, že znenie ustanovenia práva Únie, ktoré neobsahuje nijaký výslovný odkaz na právo členských štátov s cieľom určiť jeho zmysel a pôsobnosť, v zásade vyžaduje v celej Európskej únii autonómny a jednotný výklad, ktorý musí zohľadňovať kontext ustanovenia a cieľ sledovaný príslušnou právnou úpravou (pozri najmä rozsudky z 18. januára 1984, Ekro, 327/82, EU:C:1984:11, bod 11, a z 19. septembra 2000, Linster, C-287/98, EU:C:2000:468, bod 43).

- 29 Hoci je pravda, že pojmy „civilná ochrana“ a „civilná obrana“ sa vzťahujú na situácie, v ktorých je potrebné čeliť kolektívnej škode, ako sú napríklad zemetrasenia, cunami alebo tiež vojny, nevyhnutne z toho nevyplýva, že by pojem „prevencia nebezpečenstva“, ktorý sa tiež uvádza v článku 10 písm. h) smernice 2014/24, mal mať takýto kolektívny rozmer.
- 30 Z doslovného, ako aj zo systematického výkladu článku 10 písm. h) smernice 2014/24 vyplýva, že „prevencia nebezpečenstva“ sa týka tak kolektívneho, ako aj individuálneho nebezpečenstva.
- 31 Po prvé samotné znenie tohto ustanovenia odkazuje na rôzne kódy CPV, ktoré vyjadrujú nebezpečenstvo, ktoré môže byť tak kolektívne, ako aj individuálne. Platí to najmä v prípade kódov CPV 75250000-3 (hasičské a záchranné služby), 75251000-0 (hasičské služby), 75251100-1 (služby v oblasti protipožiarnej ochrany), 75251110-4 (služby v oblasti prevencie proti požiarom), a konkrétnejšie z hľadiska predmetu konania vo veci samej v prípade kódov 75252000-7 (záchranné služby) a 85143000-3 (služby sanitných vozidiel).
- 32 Po druhé, ak by sa vyžadovalo, aby prevencia nebezpečenstva mala kolektívny rozmer, zbavovalo by to tento výraz akéhokoľvek vlastného obsahu, pretože tento pojem by sa tak systematicky zamieňal buď s civilnou ochranou alebo s civilnou obranou. Pokiaľ však možno ustanovenie práva Únie vykladať viacerými spôsobmi, je potrebné uprednostniť taký výklad, ktorý svojou povahou zachováva jeho potrebný účinok (rozsudok z 24. februára 2000, Komisia/Francúzsko, C-434/97, EU:C:2000:98, bod 21).
- 33 Po tretie v kontextovej rovine je tento výklad článku 10 písm. h) smernice 2014/24 potvrdený jej odôvodnením 28. Toto odôvodnenie totiž vo svojej prvej vete stanovuje, že „táto smernica by sa nemala uplatňovať na niektoré pohotovostné služby, ak ich poskytujú neziskové organizácie alebo združenia, keďže by bolo ťažké zachovať osobitnú povahu týchto organizácií, ak by poskytovatelia služieb museli byť vybraní v súlade s postupmi stanovenými v tejto smernici“. V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že vylúčenie uplatnenia tejto smernice sa neobmedzuje iba na pohotovostné služby poskytované v prípade, ak nastane kolektívne nebezpečenstvo. Navyše treba konštatovať, že – ako vyplýva z návrhu na začatie prejudiciálneho konania – podstata činnosti charitatívnych organizácií, o ktorú ide vo veci samej, sa spája s pohotovostnými službami, ktoré spravidla spočívajú v zásahoch individuálnej a každodennej povahy. Práve vďaka takto získaným skúsenostiam, čo bolo dosiahnuté vykonávaním týchto každodenných záchranných služieb, sú totiž tieto neziskové organizácie alebo združenia podľa vnútroštátneho súdu schopné byť v prevádzke v prípade, že musia poskytovať služby „civilnej ochrany“ a „civilnej obrany“.
- 34 Po štvrté a ako tvrdí nemecká vláda vo svojich písomných pripomienkach, hoci sa prevencia nebezpečenstva, a teda všeobecné vylúčenie podľa článku 10 písm. h) smernice 2014/24, obmedzovala výlučne na núdzové záchranné zásahy v prípade extrémnych situácií, normotvorca Únie nemal povinnosť uviesť iba samotnú prepravu sanitnými vozidlami v rámci vyňatia z výnimky. V tejto súvislosti treba usúdiť, ako uviedol generálny advokát bode 48 svojich návrhov, že pokiaľ tento normotvorca Únie považoval za dôležité uviesť „služby prepravy pacientov sanitnými vozidlami“, urobil to preto, lebo v opačnom prípade by sa tieto služby museli zahrnúť do výnimky stanovenej v tomto ustanovení.
- 35 Z toho vyplýva, že cieľ uvedený v odôvodnení 28 smernice 2014/24 by nebol dosiahnutý, ak by sa pojem „prevencia nebezpečenstva“ mal chápať tak, že sa vzťahuje iba na samotnú prevenciu kolektívneho nebezpečenstva.
- 36 Vzhľadom na uvedené skutočnosti treba prijať záver, že tak starostlivosť o akútneho pacienta vo vozidle záchrannej služby záchranárom asistentom/záchranárom sanitárom, ako aj kvalifikovaná preprava sanitným vozidlom patria pod pojem „prevencia nebezpečenstva“ v zmysle článku 10 písm. h) smernice 2014/24.

- 37 Zostáva teda určiť, či tieto dve služby spadajú pod niektorý z kódov CPV uvedených v tomto ustanovení.
- 38 Na úvod treba poukázať na štruktúru článku 10 písm. h) smernice 2014/24, ktorý obsahuje jednu výnimku a jedno vyňatie z výnimky. Toto ustanovenie totiž vylučuje z pôsobnosti klasických pravidiel verejného obstarávania verejné zákazky na služby civilnej obrany, civilnej ochrany a prevencie nebezpečenstva, pri splnení dvoch podmienok, a to aby tieto služby zodpovedali kódom CPV uvedeným v tomto ustanovení a aby ich poskytovali neziskové organizácie alebo združenia. Táto výnimka z uplatnenia pravidiel verejného obstarávania však obsahuje jedno vyňatie z výnimky v tom zmysle, že sa neuplatňuje na služby prepravy pacientov sanitnými vozidlami, ktoré spadajú pod zjednodušený režim verejného obstarávania stanovený v článkoch 74 až 77 smernice 2014/24.
- 39 Ako vyplýva z odôvodnenia 28 tejto smernice, cieľom výnimky je zachovať osobitnú povahu neziskových organizácií alebo združení tým, že sa zamedzí tomu, aby podliehali postupom vymedzeným v uvedenej smernici. To isté odôvodnenie preto stanovuje, že táto výnimka nesmie ísť nad rámec toho, čo je nevyhnutne nutné.
- 40 V tomto kontexte a ako v podstate uviedol generálny advokát v bode 64 svojich návrhov, neexistuje nijaká pochybnosť o tom, že na starostlivosť o akútneho pacienta, ktorú navyše zabezpečuje v záchrannom vozidle záchranár asistent/záchranár sanitár, sa vzťahuje kód CPV 75252000-7 (záchranné služby).
- 41 Treba teda posúdiť, či kvalifikovaná preprava sanitným vozidlom môže patriť pod ten istý kód alebo pod kód CPV 85143000-3 (služby sanitných vozidiel).
- 42 V tejto súvislosti sa zdá, že zo znenia prvej prejudiciálnej otázky vyplýva, že kvalifikovaná preprava sanitným vozidlom nezodpovedá preprave akútnych pacientov. Ako totiž uviedol generálny advokát v bode 33 svojich návrhov, vnútroštátny súd rozlišuje starostlivosť o akútnych pacientov vo vozidle záchrannej služby od starostlivosti o pacientov v sanitnom vozidle, ktorú poskytuje záchranár sanitár/záchranár pomocník. Treba teda konštatovať, že posledná uvedená starostlivosť, ktorú vnútroštátny súd považuje za kvalifikovanú prepravu sanitným vozidlom, sa neposkytuje vo vozidle záchrannej služby so všetkým špecializovaným zdravotníckym vybavením, ktoré je na to potrebné, ale v sanitnom vozidle, ktoré môže byť iba obyčajným vozidlom na prepravu.
- 43 Z článku 10 písm. h) smernice 2014/24 v spojení s jej odôvodnením 28 pritom vyplýva, že vylúčenie z pravidiel verejného obstarávania, ktoré je v tomto ustanovení stanovené v prospech služieb prevencie nebezpečenstva, sa môže uplatňovať iba na niektoré pohotovostné služby poskytované neziskovými organizáciami alebo združeniami a že nesmie ísť nad rámec toho, čo je nevyhnutne nutné.
- 44 Z toho vyplýva, že neuplatniteľnosť pravidiel verejného obstarávania stanovená v článku 10 písm. h) tejto smernice je neoddeliteľne spojená s existenciou pohotovostnej služby.
- 45 Na základe toho prítomnosť kvalifikovaného personálu na palube sanitného vozidla nemôže sama osebe stačiť na preukázanie existencie služby sanitných vozidiel, na ktorú sa vzťahuje kód CPV 85143000-3.
- 46 Napriek všetkému možno pohotovosť prinajmenšom potenciálne preukázať vtedy, keď treba prepraviť pacienta, u ktorého existuje riziko, že sa jeho zdravotný stav počas uvedenej prepravy zhorší. Len za týchto podmienok možno na kvalifikovanú prepravu sanitným vozidlom uplatniť výnimku z pôsobnosti pravidiel verejného obstarávania stanovenú v článku 10 písm. h) smernice 2014/24.

- 47 V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že počas pojednávania pred Súdny dvorom tak mesto Solingen, ako aj nemecká vláda v podstate uviedli, že kvalifikovaná preprava sanitným vozidlom sa vyznačuje skutočnosťou, že z dôvodu zdravotného stavu pacienta môže vo vozidle na prepravu nastať kedykoľvek naliehavá situácia.
- 48 Práve z dôvodu existencie rizika zhoršenia zdravotného stavu pacienta počas jeho prepravy by sa teda mal na palube vozidla nachádzať personál, ktorý bol riadne vyškolený v oblasti prvej pomoci, aby mohol pacienta ošetriť a v prípade potreby mu poskytol urgentnú zdravotnú starostlivosť, ktorú by mohol potrebovať.
- 49 Navyše treba spresniť, že by malo byť v zásade možné, aby sa riziko zhoršenia zdravotného stavu pacienta posudzovalo objektívne.
- 50 Z toho vyplýva, že kvalifikovaná preprava sanitným vozidlom môže predstavovať výlučne „službu sanitných vozidiel“, na ktorú sa vzťahuje kód CPV 85143000-3 uvedený v článku 10 písm. h) smernice 2014/24, a to v prípade, ak ju na jednej strane zabezpečuje personál, ktorý bol riadne vyškolený v oblasti prvej pomoci, a na druhej strane sa týka pacienta, u ktorého existuje počas uvedenej prepravy riziko zhoršenia jeho zdravotného stavu.
- 51 Na prvú a štvrtú otázku treba preto odpovedať tak, že článok 10 písm. h) smernice 2014/24 sa má vykladať v tom zmysle, že výnimka z uplatnenia pravidiel verejného obstarávania, ktorú toto ustanovenie stanovuje, sa týka starostlivosti o akútnych pacientov, ktorú vo vozidle záchranej služby poskytuje záchranár asistent/záchranár sanitár a na ktorú sa vzťahuje kód CPV 75252000-7 (záchranné služby), ako aj kvalifikovanej prepravy sanitným vozidlom, na ktorú sa vzťahuje kód CPV 85143000-3 (služby sanitných vozidiel), za predpokladu, že pokiaľ ide o kvalifikovanú prepravu sanitným vozidlom, táto preprava je skutočne zabezpečovaná zo strany personálu, ktorý bol riadne vyškolený v oblasti poskytovania prvej pomoci, a týka sa pacienta, u ktorého existuje počas tejto prepravy riziko zhoršenia jeho zdravotného stavu.

O druhej a tretej otázke

- 52 Svojou druhou a treťou otázkou, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa článok 10 písm. h) smernice 2014/24 má vykladať jednak v tom zmysle, že bráni tomu, aby sa charitatívne organizácie, ktoré sú podľa vnútroštátneho práva uznané ako organizácie civilnej ochrany a civilnej obrany, považovali za „neziskové organizácie alebo združenia“ v zmysle tohto ustanovenia, keďže uznanie postavenia charitatívnej organizácie nie je podľa vnútroštátneho práva podmienené sledovaním neziskového účelu, a jednak v tom zmysle, že organizácie a združenia, ktorých cieľom je plniť sociálne úlohy, ktoré nemajú obchodný účel a ktoré opätovne investujú prípadný zisk na dosiahnutie cieľa organizácie alebo združenia, sú „neziskovými organizáciami alebo združeniami“ v zmysle uvedeného ustanovenia.
- 53 V prvom rade stačí konštatovať, že zo samotného návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že skutočnosť, že podľa nemeckého práva sa na základe § 107 ods. 1 bodu 4 druhej vety GWB zákonne uznáva postavenie organizácie civilnej ochrany a civilnej obrany, nezávisí nevyhnutne od toho, či je dotknutá organizácia nezisková.
- 54 § 26 ods. 1 druhá veta zákona o civilnej ochrane sa obmedzuje iba na stanovenie, že na spoluprácu pri plnení úloh podľa tohto zákona sú vhodné predovšetkým Samaritánsky zväz pracujúcich, Nemecká záchranná spoločnosť, Nemecký Červený kríž, Johanitská pomoc pri nehodách a Maltézska pomoc. Osvedčenie o spôsobilosti, ktoré bolo takto vydané týmito piatimi charitatívnymi organizáciami, ich v súlade s § 18 ods. 2 zákona o požiarnej ochrane zbavuje povinnosti konštatovania ich všeobecnej spôsobilosti podieľať sa na záchranných a pomocných operáciách v prípade nehôd a krízových situácií, zásahov veľkého rozsahu a katastrof.

- 55 Okrem toho sa zdá, že ani § 26 ods. 1 druhá veta zákona o civilnej ochrane, ani § 18 ods. 2 zákona o požiarnej ochrane neuvádzajú, či a v akom rozsahu sa neziskový účel činnosti zohľadňuje a či predstavuje podmienku uznania postavenia charitatívnej organizácie.
- 56 Za týchto podmienok priznanie postavenia „organizácie civilnej ochrany a civilnej obrany“ podľa nemeckého práva nemôže byť s istotou zárukou toho, že subjekty, ktorým sa toto postavenie priznáva, sa nesnažia o dosiahnutie zisku.
- 57 Treba však zdôrazniť, že vo svojich písomných pripomienkach Arbeiter-Samariter-Bund Regionalverband Bergisch-Land (Regionálne združenie Land de Bergisch Samaritánskeho zväzu pracujúcich) tvrdilo, že pod hrozbou odobratia postavenia neziskovej organizácie má subjekt v súlade s § 52 Abgabenordnung (daňový zákon) povinnosť vykonávať sústavnú činnosť zameranú na nezištnú podporu spoločenstva v materiálnej, duševnej a duchovnej oblasti.
- 58 V tejto súvislosti vnútroštátnemu súdu prináleží posúdiť, či § 107 ods. 1 bod 4 druhá veta GWB v spojení s § 52 daňového zákona možno vykladať spôsobom, ktorý je v súlade s požiadavkami vyplývajúcimi z článku 10 písm. h) smernice 2014/24.
- 59 V druhom rade „neziskovými organizáciami alebo združeniami“ v zmysle článku 10 písm. h) smernice 2014/24 sú organizácie alebo združenia, ktorých cieľom je plniť sociálne úlohy, ktoré nemajú obchodný účel a ktoré opätovne investujú prípadný zisk na dosiahnutie cieľa organizácie alebo združenia.
- 60 V tejto súvislosti treba konštatovať, ako uviedol generálny advokát v bodoch 74 až 77 svojich návrhov, že neziskové organizácie alebo združenia uvedené v odôvodnení 28 smernice 2014/24 navyše nemusia spĺňať podmienky stanovené v článku 77 ods. 2 tejto smernice. Neexistuje totiž ekvivalencia medzi na jednej strane týmito organizáciami alebo združeniami uvedenými v odôvodnení 28 a na druhej strane „organizáciami, ktoré sú založené na zamestnaneckom vlastníctve alebo aktívnej účasti zamestnancov na ich riadení“, ako aj „existujúcimi organizáciami, ako sú družstvá“, ktoré sa uvádzajú v odôvodnení 118 tej istej smernice. V dôsledku toho nemôže existovať ani ekvivalencia medzi článkom 10 písm. h) smernice 2014/24, ktorý vylučuje určité činnosti neziskových organizácií alebo združení z pôsobnosti tejto smernice, a článkom 77 uvedenej smernice, ktorý podriaďuje určité činnosti organizácií, ktoré sú založené na zamestnaneckom vlastníctve alebo aktívnej účasti zamestnancov na ich riadení, a existujúcich organizácií, ako sú družstvá, zjednodušenému režimu stanovenému v článkoch 74 až 77 smernice 2014/24.
- 61 V dôsledku toho treba na druhú a tretiu otázku odpovedať tak, že článok 10 písm. h) smernice 2014/24 sa má vykladať jednak v tom zmysle, že bráni tomu, aby sa charitatívne organizácie, ktoré sú podľa vnútroštátneho práva uznané ako organizácie civilnej ochrany a civilnej obrany, považovali za „neziskové organizácie alebo združenia“ v zmysle tohto ustanovenia, keďže uznanie postavenia charitatívnej organizácie nie je podľa vnútroštátneho práva podmienené sledovaním neziskového účelu, a jednak v tom zmysle, že organizácie a združenia, ktorých cieľom je plniť sociálne úlohy, ktoré nemajú obchodný účel a ktoré opätovne investujú prípadný zisk na dosiahnutie cieľa organizácie alebo združenia, sú „neziskovými organizáciami alebo združeniami“ v zmysle uvedeného ustanovenia.

O trovách

- 62 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (tretia komora) rozhodol takto:

1. Článok 10 písm. h) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/24/EÚ z 26. februára 2014 o verejnom obstarávaní a o zrušení smernice 2004/18/ES sa má vykladať v tom zmysle, že výnimka z uplatnenia pravidiel verejného obstarávania, ktorú toto ustanovenie stanovuje, sa týka starostlivosti o akútnych pacientov, ktorú vo vozidle záchranej služby poskytuje záchranár asistent/záchranár sanitár a na ktorú sa vzťahuje kód CPV [*Common Procurement Vocabulary* (spoločný slovník verejného obstarávania)] 75252000-7 (záchranné služby), ako aj kvalifikovanej prepravy sanitným vozidlom, ktorá okrem služby prepravy zahŕňa starostlivosť o pacientov, ktorú v sanitnom vozidle poskytuje sanitár spolu s pomocným sanitárom, a na ktorú sa vzťahuje kód CPV 85143000-3 (služby sanitných vozidiel), za predpokladu, že pokiaľ ide o uvedenú kvalifikovanú prepravu sanitným vozidlom, táto preprava je skutočne zabezpečovaná zo strany personálu, ktorý bol riadne vyškolený v oblasti poskytovania prvej pomoci, a týka sa pacienta, u ktorého existuje počas tejto prepravy riziko zhoršenia jeho zdravotného stavu.
2. Článok 10 písm. h) smernice 2014/24 sa má vykladať jednak v tom zmysle, že bráni tomu, aby sa charitatívne organizácie, ktoré sú podľa vnútroštátneho práva uznané ako organizácie civilnej ochrany a civilnej obrany, považovali za „neziskové organizácie alebo združenia“ v zmysle tohto ustanovenia, keďže uznanie postavenia charitatívnej organizácie nie je podľa vnútroštátneho práva podmienené sledovaním neziskového účelu, a jednak v tom zmysle, že organizácie a združenia, ktorých cieľom je plniť sociálne úlohy, ktoré nemajú obchodný účel a ktoré opätovne investujú prípadný zisk na dosiahnutie cieľa organizácie alebo združenia, sú „neziskovými organizáciami alebo združeniami“ v zmysle uvedeného ustanovenia.

Podpisy